

פרשת כי תצא תשפ"ה

שהתגברה אף היא בלב שלם על אהבתה לבנה כדי שימות זכאי ולא ימות חייב... [מתוך קובץ 'למעלה מן השמים']

כי זה' אלקיך מתהלך בקרב מוצנך (כג, טו)

במשך כל השנה, מסתובב לו היהודי בעולם, ומחפש. מחפש את ה', מחפש להתקרב, משתוקק לפתוח את הלב, כוסף לחוש שבזרע עולם עימו. זה לא קל, הנסיגות גדולים, היצר מתעתע, הדאגות מטרידות, המוח מבולבל, בשערי שמים עומדים כוחות אימתניים, להפריע, להרעיש, לא לתת לרגשותיו של היהודי להגיע עד כסא הכבוד. לבסוף, לא מעט פעמים מרים היהודי ידיים, מפסיק לחפש, מאבד את השאיפה, נכנע למציאות... יום ועוד יום חולף, לב יודע מרת נפשו, כולנו באותו סטטוס. רוצים ושואפים - אך המרחק גדול. ואז מגיע חודש אלול. ובחודש הזה קורה מהפך, משהו שלא קרה ב- 11 החודשים שחלפו. בעל ה'פנים יפות' בפרשת 'אחרי מות' מגלה, כי חודש אלול מיוחד בכך שבו אבא בא אלינו. הוא יורד מכסא כבודו, ומושיט לנו יד. הוא עומד בכבודו ובעצמו בשערי שמים, מחזיק את השערים פתוחים ומזמין אותנו להיכנס. חודש אלול הוא חודש של רחמים, 'רחמים' בארמית זו 'אהבה'. חודש בו אהבתו של ה' משתפכת אלינו, קוראת לנו, חושקת שנבוא ונתקרב... הפותח שער לדופקי בתשובה! אם בכל ימות השנה אנו זקוקים למאמץ מיוחד - הרי שבחודש הזה אין צורך בו, ה' יתברך בעצמו פותח את השער לקראתנו. הבה נכיר בכך שאבא בא אלינו, ונפתח לו את הדלת, נקבל אותו בליבנו. נחפש את הצעד הקטן, הקפיצה שלנו לקראת אבא. עכשיו הזמן!

* * *

היה זה לפני כ-28 שנה, בשעת ערב אביבית ונאה, בממפיס שבטנסי, דרום ארצות הברית. הרחוב התוסס פועל כשיגרה, אנשים ממהרים, נהגים מצפצפים. על אם הדרך עומד הרה"ג רבי **סיני מושקוביץ שליט"א** [שכיהן אז כראש ישיבת 'פני משה' בבית מאיר, והוא ששייתף אותנו בסיפורו האישי לפרטיו]. לפתע, יד חמה טופחת על כתפו של הרב מושקוביץ. "שלום עליכם!" - קורא לעברו הגאון רבי **אפרים גרינבלט** זצ"ל - שהיה מגדולי הרבנים בממפיס - טנסי, ותלמיד מובהק של פוסק הדור - הגאון רבי **משה פיינשטיין** זצ"ל. "אוהה, שלום עליכם!" - משיב הרב מושקוביץ בחיוך רחב, מופתע מהמפגש המרגש עם אחד מחשובי הרבנים בעיר, עמו היה לו קשר בעבר. השניים באו בשיחה, סביב תפקידו של הרב מושקוביץ כראש ישיבה, והגיעו לחו"ל לגיוס כספים - לצורך בניית בניין חדש לישיבה. הרב מושקוביץ תינה את צערו על הקושי הגדול במלאכת גיוס הכספים, ונאמן באכזבה כשסיפר שבקושי הצליח לגייס את דמי כרטיס הטיסה. "הולך קשה, קשה מאוד" - אמר הרב מושקוביץ, ורבי אפרים נדחק לעזרתו. "יש לי רעיון בשבילך", אמר לפתע כשבעניו ניצת זיק של התלהבות. "תשמע, ישנו יהודי יקר ובעל לב חם ופתוח לצדקה, בשם מיסטר בלז. מיסטר בלז זכה בצעירותו לקבל ברכה לעשירות מופלגת מהרה"ק רבי **אהרן מבעלזא** זי"ע, אשר הבטיחו כי אם ישמור תורה ומצוות יהפוך לעשיר גדול. ואכן, מיסטר בלז עמד בתנאי, והפך לאחד המיליארדרים הגדולים כאן, בבעלותו מרכזי עסקים, דירות להשכרה, מלונות ובתי אבות, ומה לא...". "וה", התלהב הרב מושקוביץ, "כנראה הרב נשלח משמים לסייע במלאכת גיוס התרומות... איך אני מגיע למיסטר בלז?". "זו בעיה", - נאנח רבי אפרים, "זה לא כל כך פשוט. מיסטר בלז זה, סיגל לעצמו מנהג יפה, לעזור לכל פניה ובקשה, להיענות בחיוב וברוחב לב לכל מבקש עזרתו. לאור זאת, הוא היה כתובת לאלפי פניות, שממש הטרידו את מנוחתו ולא נתנו לו לעבוד, מה עוד - שהוא נהג לחלק לצדקה בלי לחשוב, עד שמקורביו חששו שהוא פזרן מדי. לכן, היום מיסטר בלז מתגורר בטירה שמורה, מוקפת גדרות, לא ניתן להגיע אליו. כדי לשלוח אליו בקשה, צריך לעבור מערכת מזכירות מסועפת, המטפלת בכל הבקשות המופנות אליו. זה יקח הרבה זמן, מה גם שלא תצליח להיכנס אליו, אלא תקבל משהו לפי קריטריון קבוע. ובכל זאת, אנסה למצוא דרך להגיע לפגישה עם מיסטר בלז בעצמו" - אמר רבי אפרים, והשקיע שעות ארוכות בניסיון להצליח במשימה...

אך המאמץ לא נשא פרי, ורבי אפרים נאלץ להודיע לרב מושקוביץ שזה בלתי אפשרי. "במקום פגישה אנו - אנסה לסדר לך פגישה עם מזכירו האישי. אולי זה יצליח..." - אמר, והתקשר למזכירו האישי... למרבה ההפתעה, המזכיר של מיסטר בלז התרצה מיד, וניאות לקבוע פגישה ליום המחר, בשעה תשע בבוקר. "אבל בתשע אפס אפס, נדבר חמש דקות, ונראה מה מתוך השיחה יוכל להגיע לידי מיסטר בלז, ומתי זה יקרה..." - קבע המזכיר. רבי אפרים התרגש, והודיע מיד לרב מושקוביץ על הסייעתא דשמיא המופלאה. 'תהיה מחר, בתשע בבוקר

כי יקלה לאיש בן סורר ומורה (כא, יז)

בן סורר ומורה נהרג על שם סופו, הגיעה תורה לסוף דעתו, סוף שמכלה ממון אביו ומבקש לימודו ואינו מוצא, ועומד בפרשת דרכים ומלסטם את הבריות, אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב (רש"י) הגאון רבי **יחזקאל אברמסקי** זצ"ל סיפר סיפור מדהים על אמונה תמימה ותפילותה של אם. היה זה כאשר נכנס לבקרו תלמיד חכם צעיר ממקורביו. הם שוחחו בלימוד, ובמהלך השיחה, סיפר לו האברך כי זה עתה עוסק הוא בלימוד בפרק 'בן סורר ומורה' שבמסכת סנהדרין. כאשר שמע זאת בעל ה'חזון יחזקאל' אמר לו: "הבה ואספר לך מעשה מופלא שאירע עמי בעת שכיחתי כרב בעיירה סמאליאן שבמדינת רוסיה. באותם ימים רחוקים, לא היו באים לרב רק כדי לשאול שאלות בדבר הלכה או לשוחח בדברי תורה, אל פתחו של הרב היו משרכים רגליהם בכל יום ויום זקנים עם נערים, עקרות בית וישישות ולא פעם גם גויים מהסביבה. חלקם כדי לשמוע דבר הלכה, אולם רבים מהם הגיעו כדי לבקש מהרב שיברכם ושיתפלל לישועתם - אם לרפואתו של חולה אנוש, אם לאישה עקרה או מקשה ללדת ואם למי שנכסיו בסכנה או שגזרת המלכות מאיימת עליו. כהנה וכהנה היו הבקשות שנערמו בכל יום על שולחנו של הרב, בקשות שיצאו מפייהם של יהודים, שתלו את יתבם ברבם והמתינו בדריכות למוצא פיו.

"היה זה בוקר שגרתי ככל הבקרים", סיפר הרב, "כשעל דלתי התדפקה אישה שסבר פניה הסגיר את סערת נפשה. 'רבינו! פנתה אליי ישירות בקול בוכים, 'אנא, התפלל על בני שימות'!!!' הזדעזעתי עד עמקי נשמותי, מעולם לא שמעתי בקשה מוזרה שכזו, ועוד מפי אם בישראל. להתפלל על בנה שימות!?! על מה ולמה? הייתי המום עוד יותר כאשר המשיכה האישה וסיפרה, כי בן זה יחיד הוא לה, ונולד לאחר שנים רבות של ציפייה. בדרך הטבע לא יהיו לה ילדים אחרים מלבדו, אולם היא מבקשת שימות!.' 'מה מביאך לבקש ממני בקשה קשה שכזו?' שאלתי, והאישה הסבירה: 'בני יקירי זה קיבל עתה צו גיוס לצבא האדום הנועד לשמצה. ימים ולילות ניסיתי לפעול אצל כל השתדלנים והעסקנים לביטול הצו הנורא, אולם לא עלה הדבר בידי. כעת לא נותרה בידי כל ברירה, ומתוך שידועת ומכירה אני היטב את המכשולים הרוחניים הקשים העתידים לעמוד בפניו, ניסיונות שכמעט אין בכוח בן תמותה לעמוד בהם - קל וחומר לא נער צעיר ומפונק שעד עתה דאגה אמו במסירות לכל מחסורו, חוששת אני מאוד פן יאבד את אמונתו בכור ההיתוך הנורא של הצבא. לפיכך חשבתי והחלטתי, שהעצה היחידה היא לבקש מהרב להתפלל שבזרע העולם ייטול את נפש בני כעת, בעודו בתומו, כיהודי כשר וטהור, בטרם תיטמא נפשו בעברות ובחטאים ויאבד חלילה את חלקו לעולם הבא!'. ביקשתי להרגיע את רוחה ולנסות לפייסה, אך היא הייתה נחושה בהחלטתה, אוהבת היא את בנה יחידה אהבת נפש, מודעת היא שאם ימות לא ייוותר לה שם ושארית בעולם, אולם למרות הכול, החשש הנורא פן יצא הבן לתרבות רעה, הביא אותה להחלטה כי העצה היחידה לכן היא לבקש מהרב להתפלל לפני בורא העולם שייטול את נפשו של בנה, מחמל נפשה, ובלבד שלא יעמוד הבן בניסיונות הקשים, שעלולים להפילו לבאר שחת. האם עמדה מולי והזילה דמעות כמים, ואף אני לא יכולתי לעצור בעד שטף דמעותיי. כיצד ניתן שלא להתפלץ מול צער נורא שכזה?!. בסופו של דבר אמרתי לה: 'אמא יקרה, הלא מאמינה את בכוח התפילה, אם כן, במקום להתפלל על בןך שימות, הבה נתפלל יחדיו שיחיה ושיצליח לעמוד בניסיונות ושישאר תמים באמונתו!'. התחלנו אפוא להתפלל מעומק הלב, הייתה זו תפילה רוויית רגש ודמעות, ובסיימה הרגשתי, שהיא הגיעה היישר אל כיסא הכבוד... את סופו של המעשה שמעתי רק לאחר שנים מספר, כאשר השתחרר אותו צעיר מן הצבא, אחר שנים של טלטלות ונדודים בין ארצות ועמים שונים, ושל חיים בצוותא עם חיילים נכרים וגסי לב, כשהוא שלם באמונתו ותמים ביהדותו. צעיר זה, היה מהיהודים היחידים בצבא האדום, שגם לאחר שעבר את כל מסלול הגיוס, שירת כלוחם ואף עלה לדרגת קצין, נותר יהודי כשר ונאמן לאביו שבשמים. אין ספק כי אותן דמעות ששפכה אמו בתפילתה הנרגשת, עמדו לזכותו וסייעו לו לדבוק באלוקיו וביהדותו!."

"שנים רבות עברו מאז", סיים רבי יחזקאל את סיפורו המרטיט, "אולם בכל פעם שאני קורא בפרשת 'בן סורר ומורה', כיצד מתגברים אביו ואמו על רגשי אהבתם הטבעית כלפי בנם, ומובילים אותו בידיהם לבית הדין כדי שישקלוהו - רק כדי שלא יגדל וימות כגזלן ושושן דמים ויאבד חיי נצח, נזכר אני באותה אם צדקנית

בדיוק, במשרדו של מיסטר בלז - בבניין המשרדים המפואר 'Belz Towers' – 'מגדלי בלז'. תתארגן מראש עם נהג מקומי שיקח אותך, כדי שלא תאחר ותחמיץ את הפגישה חלילה! - אמר רבי אפרים...

כל אותו לילה לא הצליח הרב מושקוביץ להירדם. הן מי מילל ומי פילל כי יצליח להגיע לפגישה עם מזכירו האישי של מיסטר בלז. והנה, הרגע הגדול קורה! הרב מושקוביץ סיכם עם אחיו - ר' יעקב - המתגורר במקום, כי הוא יסיע אותו אל היעד, כך יוכל לוודא שלא יחמיץ את השעה... למחרת, בשעה 7:28 בבוקר כבר המתין הרב מושקוביץ, לאחר תפילת שחרית מעומק הלב להצלחת הפגישה המיועדת עם מזכירו של מיסטר בלז. בשעה 7:30 יצאה המכונית לדרכה, אך נתקלה בפקקי תנועה, שהעלו את מפלס המתח ברכב לנוח העיכוב הלא צפוי... בסופו של דבר, לאחר מאמץ לא פשוט על הכביש, בעשרה לתשע היה הרכב בשער החניה של מגדל המשרדים המפואר. "תרד כאן, ליד המעליות. תזמין מעלית לקומה ארבעים ושתיים. אני מחנה את הרכב ומצטרף אליך..." אמר האח, "אבל תנסה להזדרז, מאחוריי יש רכב שרוצה להתקדם, אני לא יכול לעצור את התנועה..." הרב מושקוביץ חבש את כובעו, ובזריזות יצא מהרכב. בינתיים, גם מהרכב שמאחוריו כבר יצא הנוסע, אדם מבוגר ולא מוכר, שהתקדם אף הוא לכיוון המעליות, מושיט לרב מושקוביץ יד לשלום. "א היימשה ייד? כאן?" שאל הזר באידיש רצוצה מתולבת באנגלית, תמה על הימצאות יהודי של צורה בטבורה של ממפיס החומרית... "כן כן", השיב הרב מושקוביץ, מנסה לקצר את השיחה, הן נותרו דקות בודדות עד לפגישה הנכספת. "אני מארץ ישראל, וצריך כאן משהו בקומה 42, היכן המעליות?" שאל בענייניות. "המעליות שם" הצביע האישי, "גם אני הולך לכיוון..." בינתיים, שומע הרב מושקוביץ כי אחיו צופר בחוזקה מאחוריו. הוא בטוח כי הצפירות נועדו לסמן לו את הכיוון למעליות, והוא מגיב בתנועה כאומר "הסתדרתי, אני יודע היכן המעליות". אך אחיו ממשיך לצפור, ומסמן באצבעו על האישי הזר המהלך לצידו של הרב מושקוביץ. הרב מושקוביץ שוב מסתובב, ומשיב לאחיו: "כן", הוא צועק לעברו, "הבנתי שכדאי לשאול אותך, שאלתי אותך, ואני הולך אחריך לכיוון המעליות..." אך האח ממשיך לצפור, עד שגם האישי הזר מסתובב אחורנית. הרב מושקוביץ לא רוצה שהאישי יתעכב מלהורות לו היכן המעליות, ומרגיע אותו: "הוא רוצה שתסביר לי היכן המעליות. סימנתי לו שהסברתי לי אך הוא כנראה לא הבין. עוזב, בוא תראה לי היכן המעליות..." אומר הרב מושקוביץ, ומוסיף ללכת יחד עם האישי הזר לכיוון... בינתיים, התרחקו השניים ממקום החניה, והמשיכו בדרכם. "ומה מעשיך כאן, יהודי מישראל?" שאל הזר בנחמדות. הרב מושקוביץ כבר היה חסר סבלנות, והביט בשעון ברציפות. חמישה לתשע. תוך חמש דקות הוא חייב להיות בתוכי המשרד של מיסטר בלז, אצל מזכירו הראשי. במקום לענות, הוא שואל את היהודי שלצידו בנימוס: "אני קצת ממנה. תגיד, כל כמה זמן מגיעה המעלית?" "אה, שניות ספורות", השיב האישי בקצרה, וממשיך לנסות לתהות על קנקנו של הרב מושקוביץ. "יהודי כמון כאן, בוודאי מחזיק איזה מוסד תורני או ארגון צדקה. הלא כן?" "אכן", עונה הרב מושקוביץ את התשובה הכי קצרה שאפשר, ושם לנושא המטריד אותו באמת: "אבל למה המעלית לא מגיעה? אני חייב להיות בתשע בקומה הארבעים ושתיים!". "היא עוד תבוא, יהיה בסידר", מרגיעו היהודי המבוגר. ואכן – באותה רגע הגיעה המעלית והשניים נבלעו בקרבה. "מה אתה מחזיק בארץ? האם המצב הכספי של מוסדות התורה בארץ כפי רע? האם אתה מרגיש בכך?" "אני יכול לענות לך באריכות", משיב הרב מושקוביץ בחיוך מאולץ, "אבל באמת שאין לי זמן. יש לי פגישה בתשע, וכבר שלוש דקות לתשע. הנה הגענו לקומה הארבעים ושתיים", הוא אומר ומשחרר אונחת רווחה... היהודי שעמו יוצא מהמעלית, ונעלם במסדרונות הארוכים. הרב מושקוביץ מתחיל לחפש את דרכו למשרדו של מיסטר בלז, ובאותו רגע מגיעה מעלית נוספת. מתוכה, מתנשם ומתנשף, נרגש ונסער, יוצא אחיו, שכבר הספיק להחנות את רכבו. "מה דיברת אתו?" – שואל האח במתח. "עם מי?" – שואל הרב מושקוביץ. "מה זאת אומרת עם מי? - עם מיסטר בלז! מה דיברת אתו?" "לא דיברתי אתו, ואני גם לא אדבר אתו. אני אמור לדבר עם המזכיר שלו, וגם זה - רק בעוד שתי דקות כי עכשיו רק 8:58. היכן המשרד שלו?" – שב הרב מושקוביץ ושואל. "מה זאת אומרת לא דיברת אתו?" – אחיו המום. "הרי מהרכב שמאחוריי יצא מיסטר בלז. הלכתי את הדרך למעלית - יחד עם מיסטר בלז. מי שהראה לי היכן המעליות - הוא מיסטר בלז. מי שבילה איתך את זמן הנסיעה במעלית - הוא מיסטר בלז, יצאת מהמעלית יד ביד עם מיסטר בלז! מה הוא שאל אותך?" הרב מושקוביץ מושך בכתפיו, שותק, שתיקת אכזבה צורבת. "אוי ואבוי" - השיב לאחר התאוששות מההלם הראשוני – "ביקשתי ממנו להראות לי איך מגיעים לקומה ארבעים ושתיים, והוא התחיל לדנדנד לי בשאלות על מוסדות התורה, המצב הכספי וכולי... היותי חסר סבלנות, לא ידעתי מי הוא, ופטרתי אותו ממני. באמת? זה היה מיסטר בלז?!" אחיו התקשה להגיב. מבטו אמר הכל, העיד על ההחמצה הנוראית. "אתה לא מכיר את מיסטר בלז, אבל אני כן. אם היית עונה לו - היה לך בנין חדש ביד, וגם אחזקת הישיבה לכמה שנים קדימה. מיסטר בלז מנחית צ'קים במיליוני דולרים בלי

למצמץ. אני לא מאמין שהפסדת, לא מאמין שלא דיברת אתו!" - קרא האח בצער רב... רק עתה החל הרב מושקוביץ לעכל: "אוי, איזו החמצה נוראה! הרי מיסטר בלז דיבר אתי, כמעט התחנן שאספר לו מה קורה אתי, מה מעשיי ולמה אני כאן. יכולתי - בפגישת מעלית פשוטה אחת - לצאת עם צ'ק נדיב במיוחד, ובמו ידיי איבדתי את ההזדמנות הזו! מיסטר בלז היה אתי, לצדי, בלובי, במעלית, ביציאה – ולא התייחסתי אליו? איך החמצתי כזו הזדמנות היסטורית!?!?!" הרב מושקוביץ אסף את שברי לבו, ופנה לחדרו של המזכיר, שקיבל אותו לשיחה עניינית קצרה, והבטיח לבסוף לשלוח שיק על סכום כלשהו... מאוכזב וכאוב שב הרב מושקוביץ ארצה, ואמר לתלמידיו: "צ'ק גדול לא קיבלתי, אבל קיבלתי משהו הרבה יותר גדול. פתאום הבנתי מה זה 'אלול'!" - - - בימים אלה, בחודש אלול, העולם כולו נע וזע. בעוד זמן קצר, שנה חדשה תעמוד על כף המאזניים, הכל יידון, ייחקר ויקבע לשנה שלימה. החיים, הבריאות, הילדים, הפרנסה, האושר, השמחה - הכל ייקבע לשנה! זה באמת מטריד, לא פחות מפגישה חשובה לשעה תשע בבוקר כשהשעה כבר חמישה לתשע... זה תופס את הראש, אנחנו נעשים סהרוריים, כמעט אובדי עצות... הראש תפוס, אולי אפילו עצבני, אבל בוודאי לחוץ. מה יהיה? איך תיראה השנה הבאה? מה יהיה עם הילדים ואיך יצליחו בלימודים, האם יגיעו תשובות משמחות מהמרפאה או חלילה אחרות, ואיך תיראה הפרנסה? וכו' וכו'. אבל אסור לנו לשכוח שתקיעות השופר שאנו שומעים עתה מדי יום, אלו הן הצפירות שגם באות לבשר לנו ש-'אבא כאן! הן באות לעורר בנו את הנימים החבויים, להשמיע מבפנים את צלילי הנשמה העורגת ומתגעגעת לאבא. אבא שלנו - בורא עולם - אומר לנו: "הנה לכם חודש שלם, אני בא עד אליכם, רוצה לשמוע ולהקשיב, רוצה את קרבתכם, תדברו אתי, אני כאן כדי לעזור לכם!". חודש אלול הוא זמן שהקדוש ברוך הוא מתקרב אלינו, ומבקש שנתקרב אליו בחזרה, כדי שנגיע מוכנים ליום הדין, כדי שאכן נזכה לקבל שנה טובה, מתוקה, מצליחה ומאושרת... בחודש אלול, 'מיסטר בלז' [להבדיל] - בורא עולם בכבודו ובעצמו, נמצא אתנו. מגיע אלינו, מושיט את ידו לכל אחד, ומבקש: "ספר לי בני, איך היתה השנה, איפה לא הלך לך, מה במצבך הרוחני אתה רוצה לשנות, ומה אתה רוצה שאני אשנה עבורך במצבך הגשמי..." אבל היצר עובד - מטריד את הראש, מבלבל את המחשבות, וממלא בדאגות ולחץ... "עוד מעט ראש השנה", הוא אומר לנו, "זה לחץ שצריך לעבור, תקופה מוטרדת שעוד יגיעו טובות ממנה. למי יש זמן לשים לב לצפירות של השופר, שמרמזות לנו ש'בורא עולם' כאן. הרי עוד מעט יום הדין, תיכף הפגישה הקריטית..." לא חבל? בורא עולם, אבינו האוהב, נמצא לידינו, עומד לצידנו, מחכה לשמוע, מחכה שנתחבר אליו, שנספר לו, שנחלוק עמו את החוויות הקשות שלנו. כל אחד מאתנו, בכל מצב, ולא משנה מה עברו, גילו ותחושתו - אבא מחכה לו, אבא מחכה לנו. הבה נדבר אתו, הבה נקדיש כל יום עוד כמה דקות לשוחח עם בורא עולם, לנצל את ההזדמנות הייחודית הזו שהוא עומד לידינו ומקשיב, ומחכה לשמוע אותנו! אם נעשה כך - נגלה שתפסנו את 'מיסטר בלז' [כפיכך] במעלית... שעוד לפני רגע הפגישה, עוד לפני יום הדין, התחברנו לאבא. נערכנו כיאות, הגענו מוכנים לימי הדין אשר יראו אחרת לגמרי, וגם הצ'ק - בהתאם... [מתוך 'פניני פרשת השבוע']

וְלֹא תִזְכַּל בְּגֹד אֶלְמָנָה (כד, יז)

לפי שדמעתה מצויה ונפשה שפלה והתורה הזהירה עליה בכמה

מקומות (רבינו בחיי)

סיפר המגיד המפורסם הרב **פסח קראהן** שליט"א שפעם אחת התארח אצלו לליל הסדר המגיד הירושלמי המפורסם הגאון הצדיק רבי **שלום שברדון** זצ"ל, וכמובן שרבי שלום ניהל את הסדר ביד רמה. באותו סדר השתתפה גם אמו של רבי פסח, לאחר שאביו כבר לא היה בין החיים - ר"ל - וכן בניו ובנותיו של רבי פסח. רבי שלום שברדון כל השנים היה מקפיד מאוד לאכול את האפיקומן קודם חצות, ומעולם לא איחר לאכול לאחר חצות, ולכן ר' פסח שידע על מנהגו זה האיץ בבניו ובנותיו שרצו לומר דברי תורה שימהרו מאוד כדי שיוכלו לאכול את האפיקומן בזמן. ברם רבי שלום עצר בעדו כל הזמן, ואמר לו "למה אתה ממנהר, תן להם לומר את מה שרוצים, ולשיר כמה שרוצים..." כשקרב זמן חצות התחילו שולחן עורך, ור' פסח שהבין שנשאר רק זמן קצר מאוד לחצות, האיץ בבניו ובנותיו שרצו לומר דברי תורה שימהרו מאוד כדי שיוכלו להספיק לאכול את האפיקומן קודם חצות, אך רבי שלום עצר בעדו שוב ושוב, ושאל את הבני בית מי יש לו עוד איזה סיפור או איזה שיר, וכך שמע בנועם ובניחותא את כל התורות של הילדים, ואת האפיקומן כבר אכלו זמן רב לאחר חצות... כשגמרו את הסדר ובני הבית עלו על יצועם, נשארו רק ר' פסח ורבי שלום לבדם, אז שאל ר' פסח את רבי שלום שאינו מבין את הנהגתו, והלא כל השנים הוא מחמיר מאוד להקדים לאכול את האפיקומן לפני חצות, ולמה לא הניח לו לזרז את בני הבית כדי שיוכלו לאכול את האפיקומן קודם חצות. השיב לו רבי שלום: "הלא אמר האלמנה השתתפה כאן בליל הסדר וכל הנחת שלה הוא לשמוע את נכדיה מספרים ומזמרים. והנה מצות אכילת אפיקומן לפני חצות הוא דרבנן, ואילו לצער אלמנה זהו איסור מדאורייתא..." [מתוך 'נועם שיח']